

Vilniaus miesto kultūros paslaugų sektoriaus būklės analizė

Interviu su kultūros srities ekspertais ataskaita

Vilnius
2021

00

Tyrimo
metodologija

01

Santrauka

02

Bendra kultūros
sektoriaus situacija
Vilniuje

03

Profesionaliosios
kultūros sritys

04

Šiuolaikinis menas

05

Kultūros paveldas

06

Kultūrinės ir
kūrybinės industrijos

07

Meno ir kultūros
rezidencijos

08

Miesto kultūros įstaigos
ir savivaldos vaidmuo
kultūroje

09

Tarptautiškumas ir
kultūros plėtra

**Tyrimo
metodologija**

TYRIMO METODOLOGIJA

TIKSLAS

Pagilinti ir papildyti kitais metodais surinktą informaciją apie Vilniaus kultūros paslaugų sektoriaus situaciją, siekiant sužinoti pagrindines stiprybes ir problemas, taip pat rekomendacijas joms spręsti. Šis tyrimas yra „Vilniaus kultūros paslaugų sektoriaus būklės analizės“ projekto paslaugos dalis.

METODAS

Kokybinių tyrimų metodologija, giluminis interviu. Didžioji dalis interviu vyko nuotoliniu būdu. Suderinus su užsakovu, klausimynas dėl didelės apimties buvo skaidomas į keturias dalis pagal kultūros sričių klausimų blokus, susidedančius iš specifinių tam tikros kultūros srities klausimų bei bendro pobūdžio klausimų. Keturi klausimų blokai: profesionalioji kultūra, šiuolaikinis menas, kultūrinės ir kūrybinės industrijos bei meno rezidencijos.

IMTIS N=10

TIKSLINĖ GRUPĖ

Vilniaus mieste dirbantys (dirbę) ir (ar) gyvenantys (gyvenę) autoritetingi kultūros sektoriaus ekspertai ir (arba) konkrečios kultūros srities ekspertai.

TYRIMO LAIKAS

Apklausa vyko 2021 spalio 29 d. – gruodžio 6 d. Ataskaita parengta 2021.12.08.

PROJEKTO UŽSAKOVAS

TYRIMO VYKDYTOJAS

PROJEKTO VYKDYTOJAI

01

Santrauka

Vilniaus miestas pasižymi dideliu nacionalinių, savivaldybės ir privačių kultūros įstaigų skaičiumi. Mieste taip pat susitelkęs didelis menininkų, kūrėjų skaičius, o kultūros renginių ir veiklų gausa lemia tai, kad aplankyti kultūros renginį galima kone kiekvieną vakarą. Visa tai apklausti kultūros ekspertai laiko **Vilniaus miesto kultūrinės stiprybėmis**. Visgi, ekspertų vertinimu, miestas dar turi daug kur tobulėti. Dažniausiai minimos problemos – **infrastruktūros ir finansavimo trūkumas**, taip pat pernelyg didelis kultūros įstaigų ir veiklų **susitelkimas miesto centre, neskiriant pakankamai dėmesio mikrorajonams**.

Profesionaliosios kultūros sričių produkcijos kokybė, ekspertų teigimu, vertinama tiek Lietuvoje, tiek užsienyje – ypatingai išskiriamas teatras. Nepaisant to, profesionaliosios kultūros sričių patiriamos problemos sutampa su kultūros sektoriaus silpnybėmis – infrastruktūros ir finansavimo trūkumu bei kultūros trūkumu mikrorajonuose. Šių problemų sprendimui rekomenduojamos kultūros puoselėjimo priemonės – **nenaudojamos infrastruktūros perdavimas** kultūros atstovams arba bendruomenėse kylančių iniciatyvų skatinimas. Kultūros plėtros į mikrorajonus skatinimui – **parama ar lengvatos renginiams ne miesto centre**. Vertinant kultūros finansavimą – didžiausią naudą atneštų **didelių projektų** (ko)finansavimas bei parama **gastrolėms ir kultūros sklaidai**.

Kultūros sklaida ir tarptautinis bendradarbiavimas akcentuojamas kaip svarbus aspektas norint didinti Vilniaus kultūros žinomumą. Šiuo metu tikrasis profesionaliosios kultūros produkcijos eksportas – kai kūrinys yra kviečiamas į užsienio valstybes ir yra apmokamos išlaidos – vyksta retai. Dėl to **tinkamiausios sritys eksportui yra tos, kurias eksportuoti yra santykinai nesudėtinga ir nebrangu** (kinas, fotografija, tapyba).

Vilniuje kuriamas **šiuolaikinis menas** laikomas kokybiška, miestui ir šaliai **gerą vardą, išskirtinumą** suteikiančia kultūros sritimi. Visgi tuo pačiu apgailestaujama, kad jis nėra pakankamai gerai pristatomas bei paaiškinamas plačiajai auditorijai – tai lemia, kad šiuolaikinio meno tikslinė grupė yra mažesnė nei galėtų būti. Šiuolaikinės ir neformalios kultūros srityse kaip pagrindinės dalyvės įvardintos **nevyriausybinės kultūros organizacijos, pasižyminčios novatoriškumu bei idėjų generavimu**. Nepaisant to, pažymima, jog jos dirba su nedideliais resursais, tad joms reikalingas didesnis finansavimas ir parama infrastruktūros, veiklų viešinimo ir sklaidos klausimais. Problema šiuolaikinio ir neformalaus meno plėtrai yra ir didėjanti urbanizacija – kūrėjai nemato perspektyvų vystyti ilgalaikių, bendruomenę įtraukiančių projektų, jei jie bet kada gali būti sunaikinti dėl verslo ar būsto plėtros. Dėl to norima matyti didesnę **kultūros atstovų įtraukimą į sprendimų priėmimo mechanizmus** savivaldybėje kultūros ir miesto plėtros klausimais.

Vertinant **kultūrinės ir kūrybinės industrijas**, dauguma ekspertų buvo linkę pabrėžti srities tyrimų trūkumą, ypač apie sukuriama pridėtinę vertę, ir vylėsi, kad vertinant kultūrinių ir kūrybinių industrijų pridėtinę vertę, bus įtraukti **tiek ekonominiai, tiek sociokultūriniai veiksniai**. Šiuo metu kultūrinių ir kūrybinių industrijų sąlyčio taškai su kitomis sritimis, kaip švietimu, verslu ar bendruomenėmis, vertinami kaip riboti, tačiau turintys daug potencialo. Kino industrija vertinama kaip turinti labai didelį potencialą, išskiriant **palankias sąlygas filmavimams Vilniuje ir profesionalias, kompetentingas komandas**, vertinamas užsienio kino gamybos įmonių.

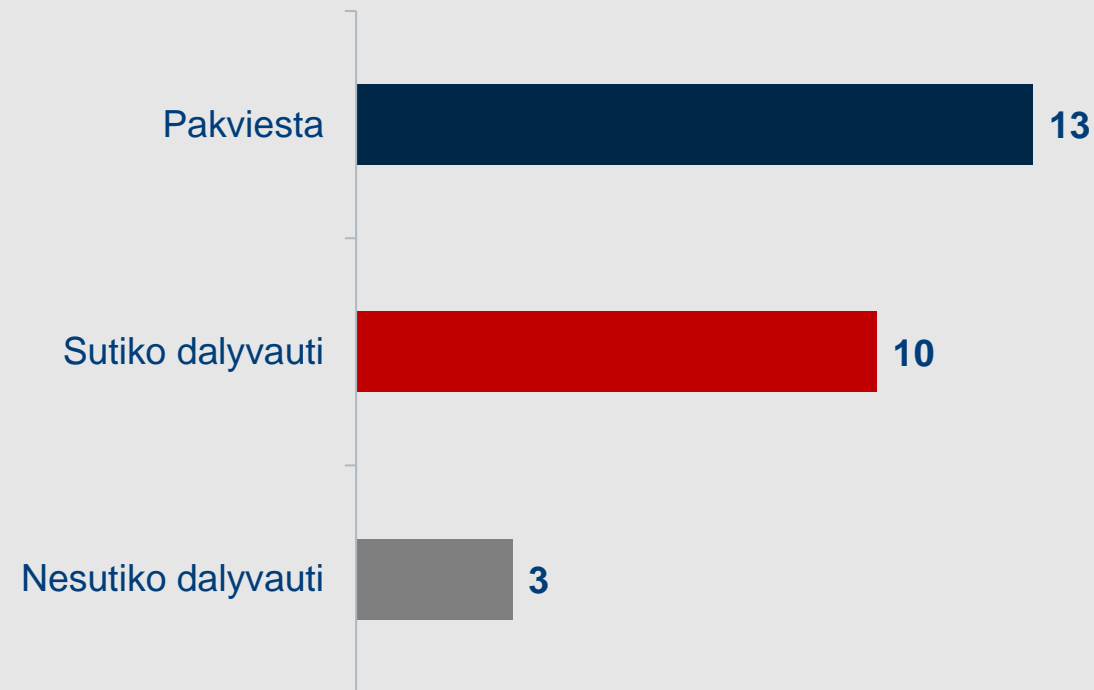
Meno ir kultūros rezidencijos vertinamos kaip didelį potencialą turinti, bet iki galo neišnaudota kultūros sritis, kuriai trūksta turinio bendradarbiavimo tiek tarp Lietuvos meno rezidencijų, tiek su užsienio organizacijomis. Vertinga rezidencijų veiklos kryptis galėtų būti orientavimasis į **socialines problemas**, taip pat **rašytojų rezidencijų** skatinimas. Meno rezidencijų ekspertai pabrėžė ne tik finansinės pridėtinės vertės ar kiekybinio sukurtų produktų suskaičiavimo, bet ir ekspertinio vertinimo svarbą, taip pat tikėjosi didesnio **savivaldybės indėlio finansavimo klausimais** – kofinansavimo didesniuose projektuose ir finansavimo tvarumo užtikrinimo.

Meno ir kultūros rezidencijos gali tapti puikiu įrankiu siekiant pritraukti užsienio menininkus atvykti į Vilnių keliems mėnesiams, tačiau svarbios ir į kultūros tarptautiškumo ilgalaikiškumą orientuotos priemonės. Norint paskatinti Vilniaus kultūros **tarptautiškumą** ir susigrąžinti išvažiavusius kultūrininkus ar pritraukti užsienio talentus bei vartotojus, svarbus **gerinti vietos sąlygas kūrybai ir skatinti tarptautinių partnerių paieškas bei tinklaveikas** per paramą dalyvauti tarptautinės reikšmės renginiuose, pristatyti kultūros produktus užsienyje, taip didinant sukuriamos produkcijos matomumą, gerinant tarptautinius ir tarpinstitucinius ryšius.

Dabartinė Vilniaus kultūrinė tapatybė neaiški – minimas žalioji kursas, daugiakultūriškumas, šiuolaikiškumas, bet kartu išskiriamas aiškios tapatybės, su kuria Vilnių asocijuotų užsienio auditorijos, nebuvimas. Miesto **kultūrinės tapatybės pozicionavimo** išskirtinumas tarptautiniu mastu, pasak ekspertų, galėtų būti **inovatyvus, šiuolaikinio meno skatinimas** viešosiose erdvėse ir **unikalios infrastruktūros** (sovietiniai daugiabučiai, Lukiškių kalėjimas) išnaudojimas. Taip pat pabrėžta Vilniaus miesto tarptautinio **pripažinimo** (Senamiestis UNESCO paveldo sąrašuose, Vilnius – UNESCO literatūros miestas), artėjančio **Vilniaus 700 metų jubiliejaus**, kultūros **laimėjimų** (dažniausiai minimas – opera „Saulė ir jūra“), kino industrijos **pasiekimų** išnaudojimo tarptautinėje komunikacijoje svarba.

EKSPERTINĖS APKLAUSOS DALYVIAI¹

1. Arūnas Gelūnas, Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus direktorius
2. Gintarė Masteikaitė, Lietuvos šokio informacijos centro ir šiuolaikinio šokio festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ bei „ConTempo“ vadovė
3. Elona Bajorinienė, LMTA Teatro ir kino fakulteto dekanė
4. Audrius Jankauskas, teatro „Meno fortas“ vadovas
5. Asta Pakarklytė, Lietuvos kultūros tarybos pirmininkė, muzikologė
6. Jekaterina Lavrinec, Vilnius Tech profesorė, urbanistė
7. Rusnė Kregždaitė, VU Komunikacijos fakulteto partnerystės docentė, teatro „Meno ir mokslo laboratorija“ prodiuserė
8. Remigijus Venckus, Vilnius Tech profesorius, menotyrininkas ir medijų kritikas
9. Julija Reklaitė, edukacijos, rezidencijų ir parodų centro „Rupert“ direktorė
10. Rūta Elijošaitytė-Kaikarė, Lietuvos leidėjų asociacijos vykdomoji direktorė

¹ Ekspertų sąrašas suderintas su Užsakovo atstovais

02

Bendra kultūros
sektoriaus
situacija Vilniuje

KULTŪROS SEKTORIAUS VILNIUJE STIPRYBĖS IR SILPNYBĖS 1/3

Apklausoje pradžioje ekspertų buvo paprašyta įvardinti po tris Vilniaus kultūros sektoriaus stiprybes ir silpnybes. Dauguma jų išskyrė po tris stiprybes ir silpnybes, tačiau suskaičiavus rezultatus, **ekspertai išvardijo daugiau silpnybių (33) negu stiprybių (28)**. Apačioje esančiose lentelėse nurodytos visos minėtos stiprybės ir silpnybės nuo dažniausiai iki rečiausiai įvardytų.

K1.1 Įvardykite TOP3 Vilniaus kultūros sektoriaus stiprybes (skliausteliuose – paminėjimų skaičius).
Didelis kultūros įstaigų, menininkų skaičius ir įvairovė (9)
Kultūros veiklų, renginių gausa (6)
Talentingi kūrėjai, kuriantys kokybišką turinį (2)
Kūrėjų novatoriškumas, iniciatyvumas (2)
Menininkų sugebėjimas pasiekti kokybiškų rezultatų su mažais resursais (2)
Didelis kultūros vartotojų skaičius (1)
Stiprus šiuolaikinis menas (1)
Tarpdiscipliniškumas (1)
Miesto švenčių tradicijos (1)
Asmeniniai ir instituciniai tarptautiniai ryšiai (1)
Aktyviai puoselėjamas mokyklinio amžiaus vaikų kultūrinis pažinimas (1)
Savivaldybės dėmesys kultūrai per finansinę prizmę (1)

K1.1 Įvardykite TOP3 Vilniaus kultūros sektoriaus silpnybes (skliausteliuose – paminėjimų skaičius).	
Infrastruktūros, erdvių, patalpų kultūros veikloms trūkumas (5)	
Kultūros susitelkimas centre, trūkumas rajonuose (5)	
Finansavimo trūkumas (4)	
Didelė konkurencija tarp kultūros įstaigų (2)	
Trūksta meno viešosiose erdvėse (2)	
Kultūros produktų sklaidos galimybės neišnaudotos iki galo (2)	
Per daug produkcijos santykiyje su kultūros vartotojų skaičiumi (2)	
Mažai tarpsritinio bendradarbiavimo (2)	
Vilniaus kultūros pozicionavimas ir ilgalaikė tarptautinė strategija yra neišdirbta (1)	Institucionalizuotos meninės įstaigos – nepakankamai dėmesio bendruomenių įtraukimui (1)
Kultūros savivaldos arba mikropolitikos stoka (1)	Nepakankamai išnaudojamos neformalaus švietimo formos (1)
Nėra strategijos, kaip dirbti su atskiromis socialinėmis grupėmis (1)	Nėra takoskyros tarp valstybinių ir savivaldybės institucijų (1)
Vadybos kompetencijų stoka (1)	Sovietinė, nestilinga infrastruktūra (1)
Nepakankamas tarptautinis įsitinklinimas (1)	

KULTŪROS SEKTORIAUS VILNIUJE STIPRYBĖS IR SILPNYBĖS 2/3

K1.1 TOP Vilniaus kultūros sektoriaus stiprybės

Didžiausia dalis ekspertų – 9 pašnekovai – kaip stiprybę įvertino **didelį kultūros įstaigų ir menininkų skaičių, sričių įvairovę**, o daugiau nei pusė ekspertų taip pat išskyrė **kultūros veiklų, renginių gausos** aspektą tiek Lietuvos („tie, kurie nori padaryti kažką ryškesnio, vienokiu ar kitokiu būdu atsiduria Vilniuje“), tiek kartais net užsienio („su daugybe užsienio diplomatų tekę bendrauti ir visų nuomonė vienareikšmė: Vilniaus miestas siūlo didelę kultūros paslaugų gausą, įvairovę ir kokybę“) mastu.

Išskirti **talentingi kūrėjai ir jų kuriama kokybiška produkcija**, iškart pabrėžiant, kad ji nėra taip gerai matoma dėl prastos sklaidos ir viešinimo.

Taip pat buvo minimas kūrėjų **novatoriškumas bei iniciatyvumas, kūrėjų efektyvumas**: „efektyviai yra panaudojamos labai nedidelės biudžeto lėšos ir pasiekiami tikrai įspūdingi rezultatai, kurie stebina ir atvykusius užsieniečius, ypač tada, kai jie sužino, kokiais kaštais visa tai buvo padaryta ir kiek nemokamų darbo valandų į tai buvo investuota.“

K1.1 TOP Vilniaus kultūros sektoriaus stiprybės (skliausteliuose – paminėjimų skaičius).

Didelis kultūros įstaigų, menininkų skaičius ir įvairovė (9)

Kultūros veiklų, renginių gausa (6)

Talentingi kūrėjai, kuriantys kokybišką turinį (2)

Kūrėjų novatoriškumas, iniciatyvumas (2)

Menininkų sugebėjimas pasiekti kokybiškų rezultatų su mažais resursais (2)

K1.1 TOP Vilniaus kultūros sektoriaus **silpnybės**

Pusė ekspertų Vilniaus kultūros sektoriaus silpnybę laiko **infrastruktūros kultūros veikloms trūkumą**. Kone vienintelė erdvė, kurioje gali glaustis nepriklausomos kultūros organizacijos, išskiriama Menų spaustuvė ir čia pat paminima, kad jos patalpų nebeužtenka.

Taip pat išskiriamas **kultūros veiklų ir infrastruktūros susitelkimas miesto centre**, pamirštant miegamuosius rajonus. Problemų kyla ir dėl rajonų kultūros veiklų komunikacijos: kultūros srityje dirbantys žmonės dažnai net nežino, kas vyksta mikrorajonuose.

Apie **finansavimo trūkumą** kalba keturi pašnekovai: „kultūros kišenė, valstybės ar miesto, nepakankamai pajėgi generuoti lėšas, kurias generuoja Vakarų partneriai. <...> Lietuvoje su prašymu [remti pas privačius rėmėjus] aš negaliu eiti, nes atsakymas yra labai aiškus. Sumos yra mikroskopinės. Mes nesame žaidėjas.“

Kaip problema minimas **produkcijos santykis su kultūros vartotojų skaičiumi**: „nėra tiek kultūriškai išprususių žiūrovų, kad tuos visus renginius lankytų. Mes, kaip kultūros operatoriai, patys išsikiname sau duobę, pristatydami tokį kiekį produkcijos. Tiesiog nebėra žiūrovo.“

K1.1 TOP Vilniaus kultūros sektoriaus **silpnybės** (skliausteliuose – paminėjimų skaičius).

Infrastruktūros, erdvių, patalpų kultūros veikloms trūkumas (5)

Kultūros susitelkimas centre, trūkumas rajonuose (5)

Finansavimo trūkumas (4)

Didelė konkurencija tarp kultūros įstaigų (2)

Trūksta meno viešosiose erdvėse (2)

Kultūros produktų sklaidos galimybės neišnaudotos iki galo (2)

Per daug produkcijos santykyje su kultūros vartotojų skaičiumi (2)

Mažai tarpsritinio bendradarbiavimo (2)

K1.2. Kokia esama miesto kultūrinė tapatybė? Koks Vilniaus miesto įvaizdis tarptautinėje kultūros erdvėje?

Dažniausiai minimas miesto kultūrinės tapatybės elementas yra **žaliosios sostinės** įvaizdis. Ekspertai pabrėžia, kad vykstant intensyviai miesto plėtrai, šis įvaizdis ne iki galo atitinka tikrovę, ir kritikuoja bandymą lygintis su kitomis žaliosiomis sostinėmis: „Vilnius netaps Paryžiumi, Vilnius taps Vilniumi, tik dar siauresniu, mažesniu, ankštesniu.“

Ekspertų minimas **mišrios tapatybės** (apimančios skirtingas miesto religines, tautines ištakas, sovietinį ir posovietinį Vilnių) arba **daugiakultūris** įvaizdis, taip pat **šiuolaikiško, kosmopolitiško, veržlaus** miesto įvaizdis. Vilniaus miesto svečiai iš užsienio žavisi tiek sovietiniais rajonais, tiek įspūdinga kultūrine scena miesto centre.

Keli ekspertai Vilnių mato kaip šiuolaikiškesnį, atsinaujinusį miestą, kiti akcentuoja miesto istorinę tapatybę. Visgi beveik pusei ekspertų **sunku įvardyti Vilniaus išskirtinumą** kitų Europos sostinių kontekste – sakoma, kad miestas vis dar painiojamas su Ryga, neturi jį apibūdinančio stereotipo. Nepaisant to, išvelgiamas didelis kūrybinis potencialas, tai dar „nėra kryptis nei žiūrovams, nei kultūrininkams atvykti ir atrasti naujus vardus ar pasižiūrėti tarptautines premjeras.“

K1.2. Ekspertų įvardijamos tapatybės (skliausteliuose – paminėjimų skaičius).

Žalioji sostinė (4)

Neturi aiškios tapatybės / sunku įvardyti (4)

Mišri, daugiakultūrinė tapatybė (3)

Šiuolaikiškas, kosmopolitiškas, atvirus, veržlus, jaunatviškas miestas (2)

Nemodernus miestas (1)

Istorinė sostinė, baroko miestas (1)

Kūrybinį potencialą turintis miestas (1)

03

Profesionaliosios
kultūros sritys

PROFESIONALIOSIOS KULTŪROS SRIČIŲ PRIEINAMUMAS IR PRISTATYMAS

K2.1 Ar kultūros sritys pakankamai pristatomos, prieinamos? Ar egzistuoja jų pristatymui reikalingos erdvės, finansavimas, kt. sąlygos?

Dauguma ekspertų giria kultūros įstaigų, veiklų, renginių gausą – jei vilnietis norėtų aplankyti kultūros renginį kiekvieną vakarą, jis galėtų tai padaryti. Pusė ekspertų kritikuoja **kultūros trūkumą Vilniaus rajonuose** – kultūra sutelkta centre ir tai skurdina miesto rajonų kultūrinį gyvenimą. „Seniūnijos patalpos susibūrimams dažnai būna rūsiuose ir jų kokybė nėra pritaikyta ilgalaikiam buvimui ar kiekvienai veiklai. Pagrindinė pastaba, ypatingai iš senjorų, yra ta, kad jiems trūksta patalpų susiburti, ypatingai nuo rudens.“ Rekomenduojama savivaldybei suteikti lengvatines sąlygas ar kitaip skatinti renginius rajonuose: „meno organizatoriams kartais neparanku ieškoti vietų ne miesto centre. <...> Šioje vietoje savivaldybė tikrai galėtų padrąsinti ir suaktyvinti, skirti **specialią paramą renginiams, vykstantiems ne centrinėje miesto dalyje.**“

Finansavimo trūkumas, ypač NVO sektoriui, girdimas ne vieno interviu metu – pavyzdžiui, Lietuvos kultūros įstaigoms sunku konkuruoti su užsienio institucijomis klasikinių menų srityje dėl pernelyg menko finansavimo garsiems užsienio kūriniams atsivežti.

Pusė ekspertų labiausiai akcentuoja repeticijų erdvių, pasirodymų salių scenos menams ir kitoms **infrastruktūroms trūkumą**. Pabrėžiama, kad nuo nepriklausomybės pradžios nepastatytas nė vienas naujas teatras Vilniuje. Teigiama, kad mažesnės kultūros įstaigos kreipiasi į didesnes ar nacionalines įstaigas, kad priimtų į patalpas, nes nuomos sąlygos joms netinkamos.

Nors pašnekovai džiaugiasi Nacionalinės koncertų salės statyba, stebimasi, kad miestas nėra toks didelis projekto vėliavnešys kaip tikėtasi: „neatrodo, kad projektas toliau vystomas vizine prasme, kokį postūmį galėtų duoti naujos infrastruktūros sukūrimas tiek importui, tiek eksportui.“ Kritikos išsakyta ir naujai atidarytai įstaigai – Vilniaus miesto muziejaus, siekiančio reprezentuoti Vilnių, **patalpos turėtų būti didesnės, o vizija – ambicingesnė.**

**KULTŪROS
TRŪKUMAS
RAJONUOSE**

**INFRASTRUKTŪROS
TRŪKUMAS**

**FINANSAVIMO
TRŪKUMAS**

K2.2 Kaip vertintumėte Vilniaus profesionaliosios kultūros kokybę tarptautiniu mastu?

Bendrai teigiama, kad Vilniuje kuriama **kokybiška** kultūros produkcija: „užsieniečiams, diplomatams susidaro labai turtingos kultūrinės scenos įspūdis“, „turime pavienius menininkus, kurie yra padarę perversmus, prirašomus visai šaliai.“ Vis dėlto pabrėžiama, kad pavienius tarptautinius pasiekimus vertintų atsargiai – nors juos gauti smagu, apie jų ilgalaikiškumą kalbėti ar jais bandyti apibendrinti šalies, miesto kultūros kokybę būtų sudėtinga.

Teatro sritis išskirta kaip aukštos kokybės produkcijos kūrėja, tačiau pastebima, kad pastaruoju metu norima vis daugiau naujų darbų, o tokių didžiulių teatralų, **žinomų vardų, nebėra** ir taip greitai nebeatsiranda – tai užsienyje jau pastebima.

Sukritikuota kultūros paslaugų tiekėjų sritis, kaip besiorientuojanti į kultūros produkcijos kiekybę, o ne kokybę. Tai iš dalies lemia **finansavimo skurdumas, paramos programų ir projektų trumparegiškumas**: „Išdalyta daug [smulkių] stipendijų, tačiau ar kas nors girdėjo rimtą produktą, sukurtą gavus tą stipendiją? Aš ne. Nėra kryptų, skirtų konkrečioms, dideliems projektams. Pagal bendrą valstybės finansavimo politiką gaunasi taip, kad didelės apimties projektai galimi tik valstybiniuose teatruose ar ko-produkcijos veiklose tarp valstybinių ir nevalstybinių teatrų. Nes iš esmės, gauni 5 tūkst. ir pastatyk spektaklį – utopija.“

**KOKYBIŠKA
KULTŪROS
PRODUKCIJA**

**FINANSAVIMO PROGRAMOS
NEORIENTUOTOS Į
ILGALAIKIŲ PROJEKTŲ
KŪRIMĄ**

**NORIMA NAUJŲ
TEATRO DARBŲ**

POTENCIALIAUSIOS PROFESIONALIOSIOS KULTŪROS SRITYS EKSPORTUI

K2.3 Kokios sritys potencialiausios eksportui? Į kurias šalis reikėtų orientuotis?

Dauguma ekspertų teigė, kad tinkamiausios sritys yra tos, kurias eksportuoti **pigiausia**, tai yra, fotografija, vaizdo filmai, kinas, netgi tapyba. Scenos menai keliauja sunkiau dėl didelių kaštų – nebent dalį sutinka padengti priimančioji valstybė.

Vis dėlto **tikrasis eksportas vyksta retai**, nes be valstybės paramos dažnai neįmanoma kultūros produktų pristatyti užsienyje. Akcentuojama, jog pirmiausiai reikia turėti kokybišką produktą. „Kai kūrinys kviečiamas, apmokamos kelionės, mokami honorarai, tada galima laikyti, kad kita šalis perka lietuvišką produktą ir vyksta eksportas.“ Dėl šios priežasties konkrečių valstybių įvardijimas taip pat problemiškas: negalima vežti kultūros į strategiškai svarbias šalis, nes tai labai valdiškas metodas, diktuojamas „iš viršaus“. **Kultūrininkai patys turi rasti bendradarbiavimo partnerius** – valstybė ar savivaldybė gali prisidėti palaikydama kontaktus ir vystydama idėjas, finansuodama dalyvavimą tarptautiniuose renginiuose.

Komentuojant dabartinę situaciją, išskiriamas pavienių kūrinių populiarumas: „šiuo metu „Saulė ir jūra“ yra vienintelis kūrinys, kuris labai smarkiai girdimas, visa kita – viena ar kita organizacija atsitiktinai išvažiuoja į festivalį, bet **ryškesnio postūmio visiškai nėra**.“

K2.3 Meno sritys, potencialiausios eksportui

FOTOGRAFIJA

VIDEOFILMAI,
KINAS

TAPYBA

K2.3 Šalys

Norint įvardyti konkrečias šalis, į kurias turėtų orientuotis kultūros sektorius, reikia atkreipti dėmesį į dabartinę **turizmo sektoriaus tikslinę rinką**: Vokietija, Švedija, Prancūzija, Norvegija, Jungtinė Karalystė, Italija. Šiuo metu taip pat įdomios **Rytų Azijos rinkos** – Pietų Korėja, Taivanas, Singapūras, Japonija. Į JAV, nors ji strategiškai svarbi, sunku nuvežti kultūros produkciją.

PROFESIONALIOSIOS KULTŪROS SRIČIŲ PUOSELĖJIMO PRIEMONĖS

K2.4 Kaip miestas galėtų prisidėti prie profesionaliosios kultūros kokybės puoselėjimo?

Beveik pusė ekspertų išskyrė **ne naudojamą infrastruktūros perdavimą** kultūrininkams kaip svarbiausią veiksnį: „matau, kad yra griaučių-pastatų, kurie galėtų būti potencialas, turint omenyje, kad tai nebūtų statymas plyname lauke“; „kartais eini pro tam tikrus namus ir matai, kad ne naudojamą patalpos – jei jos būtų suteiktos menininkams, jie labai lengvai jas susitvarkytų.“

Kaip išeitis minimas **didelių, kryptingų, orientuotų į ilgalaikiškumą, o ne pavienes iniciatyvas, projektų finansavimas**. Taip pat išskiriamas **gastrolių, kultūros sklaidos finansavimas** – džiaugiamasi šiais metais savivaldybės tikslingai paskelbtu kultūros produktų pristatymo užsienyje konkursu. Su tuo susijusi ir anksčiau minėta eksporto skatinimo priemonė, galėsianti padėti kultūrininkams bendradarbiauti tarptautiniu mastu – dalyvavimo tarptautiniuose renginiuose, festivaliuose finansavimas.

Perspektyvos taip pat yra **priartinti aukštąją kultūrą** prie žmogaus, bendradarbiaujant su verslu – kultūros apraiškos viešosiose miesto erdvėse ar populiariose prekybos vietose galėtų pritraukti ir pripratinti prie kokybiškos kultūros produkcijos potencialius kultūros vartotojus.

INFRASTRUKTŪRA

PRIARTINIMAS PRIE
AUKŠTOSIOS
KULTŪROS

FINANSAVIMAS

0

4

Šiuolaikinis
menas

ŠIUOLAIKINIO MENO TIKSLINĖ GRUPĖ

K3.1 Kokia yra šiuolaikinio meno tikslinė grupė?

Šiuolaikinio meno situaciją komentavę ekspertai išskyrė dvi tikslines grupes:

1. Jauni, vidutinio amžiaus, išsilavinę miestiečiai, leidžiantys sau išeiti į renginius ne mažiau kaip kartą į savaitę ir besidomintys daugiau nei viena meno sritimi;
2. Pro-aktyvūs menininkai arba šiuolaikiniai menininkai, kuriantys patys sau. Taip yra dėl to, kad **šiuolaikinis menas nėra pakankamai gerai paaškinamas plačiajai auditorijai**: „didžiulis praradimas, kai šiuolaikinis menas atsiduria viešosiose erdvėse, gyventojai yra provokuojami, bet jiems nėra paaškinama galiausiai. Po provokacijos vis tiek turi atsirasti kažkoks rišlus paaškinimas.“

Šios diskusijos **trūkumą kompensuoja tokios komercinės įstaigos** kaip MO muziejus, kryptingai vykdančios edukacines veiklas šiuolaikinio meno srityje.

IŠSILAVINĘ

MIESTIEČIAI

**BESILANKANTYS
RENGINIUOSE DAUGIAU
NEI VIENA KART Į SAVAITĘ**

**BESIDOMINTYS
DAUGIAU NEI VIENA
MENO SRITIMI**

KITI MENININKAI

ŠIUOLAIKINIO MENO KOKYBĖ IR POTENCIALAS

K3.2 Kokia jo kokybė, profesionalumas šiuo metu? Koks augimo potencialas?

Bendrai kokybė **vertinama labai gerai**, akcentuojamas didelis augimas, veržlumas, NVO sektoriaus ir nepriklausomų kūrėjų dominavimas. Giriama konkrečiai **šiuolaikinio šokio** sritis, kaip itin veržli ir naujoviška: „neturime gilios šiuolaikinio šokio tradicijos, nes buvo įsitvirtinęs vienos klasikinės rusiško baletu mokyklos tipas ir socialistinėse erdvėse šiuolaikinis šokis arba buvo išstumtas į paraštes, arba jo išvis nebuvo. Kaip sektorius, jie yra labai energingi, susiklausę ir kovoja už savo teisę būti. Tokio gyvybinio instinkto išgyventi kiti menai neturi.“

Šiuolaikinį meną vertinę ekspertai sutinka, kad tolesnio **augimo potencialas yra didžiulis**, tačiau tam reikalingos erdvės, nuoseklus finansavimas, strateginis veiklų administravimas, matomumo užtikrinimas – šis pasiekiamas dalyvaujant tarptautiniuose renginiuose.

Neformalios kultūros potencialas, **kadaisė buvęs itin aukštas, šiuo metu slopsta**: „turime neišnaudotą sostinės, kaip kuriančių žmonių, vardą. Turėjome nemažai profesionalių menininkų, kurie veikė neformalios kultūros srityje, pavyzdžiui, Gitenis Umbrasas, kuris pats inicijuodavo savo meno kūrinius viešosiose erdvėse. Per tokį meną Lietuva irgi bandė prisistatyti (pvz. „Stebuklo“ plytelė pasaulinėje parodoje „EXPO“). Prieš dešimt metų tokios iniciatyvos buvo labai gyvybingos, bet šiuo metu jos jau prislopusios.“

ŠIUOLAIKINIS ŠOKIS

NEFORMALI KULTŪRA – STIPRYBĖ, KURI SLOPSTA

DIDELIS POTENCIALAS

ŠIUOLAIKINIO MENO PRISTATYMAS

K3.3 Ar egzistuoja šiuolaikinio meno pristatymui reikalingos erdvės, finansavimas, kitos sąlygos?

Vertinant šiuolaikinio meno sritį, išskiriamos problemos išlieka panašios – **infrastruktūros** ir **finansavimo trūkumas**. Pusė pašnekovų mini Menų spaustuve, kaip tinkamos infrastruktūros pavyzdį, tačiau tuo pačiu pabrėžia, kad šios įstaigos nebeužtenka augančiam kultūros veiklų ir organizacijų poreikiui patenkinti. Nepaisant to, kad sektorius ieško naujų formų, keliasi į miesto erdves pandemijos metu, infrastruktūros problemos išlieka aktualios.

Nepaisant to, kad NVO sektorius išskiriamas kaip itin prisidedantis prie miesto kultūros, eksperimentuojantis, keliantis produkcijos kokybę, tuo pačiu pabrėžiama, kad tai daroma su itin ribotais resursais: „kartais net kyla klausimas, koks būtų **nevyriausybinių sektoriaus potencialas**, jei jis turėtų panašias galimybes kaip valstybinis sektorius.“ Finansavimo galimybės pastaruoju metu tapo problemiškesnės dėl 2 proc. nuo GPM paramos sumažėjimo iki 1,2 proc. ir turėjimo konkuruoti su politinėmis partijomis ir socialinėmis ar sveikatos paslaugų organizacijomis, kurių projektų itin reikia pandemijos metu.

Minimas ir kultūrininkų nutekėjimas, apribotos galimybės toliau vystyti kultūrai. Šiuolaikinio, neformalaus meno kūrėjų problemos susijusios su nuolat **didėjančia urbanizacija**: „deja, dabar, per labai aktyvią [miesto – verslo, būsto] plėtrą kūrybininkai neatlaiko ir išvažiuoja. <...> Tu nematai galimybių savo rajone vystyti ilgalaikį projektą, jeigu šalia yra statybos, nušluojančios viską. Jei pradedi veiklą, įtrauki gyventojus ir čia pat naujas kvartalas iškyla, tai negali nieko padaryti.“

**INFRASTRUKTŪROS
TRŪKUMAS**

**FINANSAVIMO
TRŪKUMAS**

**DIDELIS NVO
POTENCIALAS**

**DIDĖJANTI
MIESTO PLĖTRA**

ŠIUOLAIKINIO MENO TARPTAUTINIS KONKURENCINGUMAS

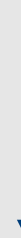
K3.4 Koks Vilniaus tarptautinis konkurencingumas šiuolaikinio meno srityje?

Kultūros ekspertų manymu, šiuolaikinio meno konkurencingumas didžiulis – Vilnius pastebimas pasaulyje. Tai, kad pasiekiami santykinai neblogi rezultatai, rodo šiuolaikinės kultūros **matomumas ir aukštas vertinimas** tarptautiniu mastu, šiuolaikinio meno atstovų **dalyvavimas ir pasiekimai pasaulinės reikšmės renginiuose**. Didžioji dalis ekspertų, kalbėdami apie tarptautinius šiuolaikinio meno pasiekimus, buvo linkę išskirti operą-performansą „Saulė ir jūra“, Venecijos meno bienalėje pelniusį „Auksinio liūto“ apdovanojimą.

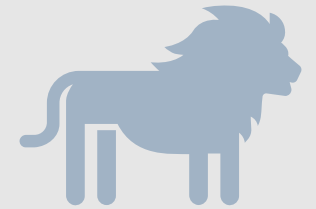
Vis dėlto ši galimybė nepakankamai išnaudojama. Kaip pastebima, „prieš daug metų, kai pradėjo kilti iš apačios daug kultūros iniciatyvų skirtingose miestų vietose, pasimatė, kad mes turime potencialą būti **neformalios kultūros sostine**“, ir pabrėžiama, kad neformalių kultūrininkų nutekėjimas yra ne tik finansavimo ar infrastruktūros, bet ir miesto plėtros, urbanizacijos klausimas.

ŠIUOLAIKINIS, NEFORMALUS
MENAS MIESTO VIEŠOSIOSE
ERDVĖSE

Neišnaudotas potencialas

PASIEKIMAI PASAULINĖS
REIKŠMĖS RENGINIuose

Rodo didelį šiuolaikinio meno
konkurencingumą

ŠIUOLAIKINIO MENO PUOSELĖJIMO PRIEMONĖS

K3.5 Kaip miestas galėtų prisidėti prie alternatyvaus ar šiuolaikinio meno kokybės puoselėjimo?

Pasiūlymai miestui tarp ekspertų skyrėsi, tačiau dauguma jų atkartojo profesionalaus meno skilties puoselėjimo priemones ir gali būti pritaikomi kitose srityse:

- I. Infrastruktūros prieinamumo didinimas neformalioms kultūros organizacijoms. „Kultūros prieinamumui pagerinti reikalinga **infrastruktūra rajonuose**. Kultūrinė funkcija rajonuose, patalpos, kur gali susirinkti senjorai ar skirtingos kartos, yra esminė sąlyga aibei sveikatos problemų spręsti. Tad geriau neskubėti išparduoti tų patalpų, bet steigti 2 etatus per miestą administravimui ir priežiūrai ir sudaryti grafiką tarp organizacijų, neformalių susivienijimų. O paprastai savivaldybė galvoja apie ilgalaikį buvimą – kad viena organizacija paima ir penkeriems metams tampa atsakinga.“ Kita vertus, penkeri metai vienai organizacijai yra ir per mažai. „Jei dėl prastesnės kokybės patalpų sudaroma sutartis 3-5 metams, tai paskaičiavęs supranti, kad negali investuoti į vietos remontą, nes neatsipirktų.“

- II. Peržiūrėti finansavimo paraiškų periodiškumą ir sukurti **tęstinio finansavimo** galimybę, kad finansavimas būtų gaunamas tada, kai jo reikia, o ne tada, kai paraiškų teikimo metas.
- III. Gastrolių, **kultūros sklaidos finansavimas**, projektinio finansavimo didinimas, parama jaunesiems kūrėjams ir kultūros organizacijoms.
- IV. Strategiškai keletą metų iš eilės **finansuojamų NVO kultūros įstaigų skaičiaus didinimas**.
- V. Prisidėjimas prie **tarptautinių renginių organizavimo** mieste – „toku būdu bus lengviau pristatyti turimą kultūros potencialą, megzti ryšius ir skatinti eksportą.“

05

Kultūros
paveldas

K4. Kultūros paveldo objektų patrauklumas, kokybė. Kokios galėtų būti jų įveiklinimo galimybės ir potencialas?

Vilnius neturi paveldo įžymių, galinčių lygiuotis su garsiais Europos sostinių kultūros paveldo objektais. Ne vienas ekspertas pokalbio metu mini **Senamiesčio, kaip UNESCO objekto, svarbą ir pasididžiavimą**, kurio mes pakankamai nekomunikuojame ir kurio statusą nepakankamai išnaudojame. Kalbama apie medinį Šnipiškių rajono paveldą, tačiau tuo pačiu papildoma, kad jis savo kokybe neprilygsta Skandinavijos šalių turimiems analogiškiems paveldo objektams.

Paveldo išsaugojimas ir atstatymas yra prioritetas, kuriam turi būti kuriamos nacionalinės finansavimo programos – laisvajai rinkai perduoti paveldo negalima. Paveldui įveiklinti reikalingas glaudesnis ryšys tarp kultūros institucijų ir organizacijų – atviri šaukimai, darbo grupės – ir vadybos etatai, kuriuos gali steigti miestas.

Bendradarbiavimas galėtų vykti trimis lygiais:

1. Sudaromas prioritetinių paveldo objektų, kurių išsaugojimas finansuojamas iš nacionalinių programų, sąrašas.
2. Savivaldybė steigia vadybininkų, moderuojančių procesą ir kultūros programų kūrimą (*angl. cultural programming*), etatus.
3. Kultūros organizacijos užsiima paveldo įveiklinimo turinio kūrimu.

**PASIDIDŽIAVIMAS
SENAMIESČIU, KAIP UNESCO
OBJEKTU**

**PAVELDO
IŠSAUGOJIMAS –
PRIORITETAS**

06

Kultūrinās ir
kūrybinās
industrijos (KKI)

KULTŪRINIŲ IR KŪRYBINIŲ INDUSTRIJŲ (KKI) SKATINIMO PRIEMONĖS

K6.1 Kokios KKI skatinimo priemonės?

Kultūrinių ir kūrybinių industrijų sektorių komentavę ekspertai teigia, kad pirmiausia reikia **pradėti nuo tyrimų**, kurių šioje srityje itin trūksta – tiek ekonominės pridėtinės vertės, tiek sociokultūrinės vertės: „dažniausiai patys sektoriai (pvz. dizainas, leidyba, architektūra) gerai supranta, ką jie turi ir sukuria. Bet vis dėlto apskritai kalbant visais lygiais yra labai neišanalizuota, kokia yra sukuriama pridėtinė vertė.“ Pabrėžiama, kad itin **svarbu atkreipti dėmesį ne tik į finansinę vertę**: „kultūra turi žymiai didesnių funkcijų nei vien tik ekonominė nauda, ji turi socialinę funkciją, psichologinę funkciją, edukacinę funkciją“, „daug tyrimų rodo, jog menas ir kultūra veikia žmogų teigiamai. Meno atvežimas į visuomenę galėtų stipriai prisidėti prie bendros psichinės sveikatos gerėjimo.“

KKI sektoriaus, kaip ir kitų kultūros sričių, atžvilgiu, svarbu suteikti galimybes kultūros sektoriaus darbuotojams įgyti **papildomų kompetencijų**, taip pat sąlygas vystytis, burtis kūrėjams bei specialistams: **perleisti erdves, infrastruktūrą** sudarius ilgalaikius susitarimus.

Sutinkama, kad **savivaldybės finansavimas** užtikrintų didesnes eksperimentavimo, rizikavimo kuriant galimybes ir neleistų sektoriui pernelyg komercializuotis.

**ORGANIZUOTI
TYRIMUS**

**SUTEIKTI GALIMYBES ĮGYTI
PAPILDOMAS KOMPETENCIJAS**

**PERLEISTI ERDVES,
INFRASTRUKTŪRĄ**

**ATKREIPTI DĖMESĮ NE
TIK Į FINANSINĘ VERTE**

KULTŪRINIŲ IR KŪRYBINIŲ INDUSTRIJŲ (KKI) VERTINIMO PRINCIPAI

K6.2 Kokie galėtų būti miesto investicijų grįžtamosios vertės vertinimo principai?

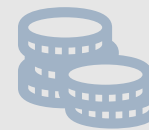
Dažniausiai KKI komentavę ekspertai buvo linkę akcentuoti, kad savivaldybei svarbu išsigryninti, ko siekiama šiomis investicijomis: **ekonominės ar sociokultūrinės naudos**. „Klausimas, ar į šią investicijų grįžtamosios vertės sąvoką įtraukiami socialiniai, edukaciniai, švietėjiški aspektai, nes jeigu ne, tai kokie galėtų būti principai? Paprasti – kiek jūs pajamų sugeneravote. Jei 5 procentus nuo visos savo apyvartos? Tai jūs nebe industrijos.“

Norint **tirti sociokultūrinę naudą**, svarbu turėti omenyje kelis veiksnius:

- 1) pasididžiavimą menu, kuriančiu tam tikrą miesto atmosferą, įstaigomis – „gal į Operos ir baletu teatrą dažnai nenuėiname, bet manome, kad tokios kultūros institucijos reikalingos, pasididžiavimas jomis yra“;
- 2) meno kūrinis, kuriančius kultūrinę sistemą (didžiųjų režisierių premjeros, menininkų eksperimentai);
- 3) kultūros prieinamumą;
- 4) kultūros tarptautiškumą.

Vienas iš sociokultūrinės naudos apskaičiavimo būdų yra tirti, kaip **visuomenė vertina kultūros paveldo ir kitus objektus**. Išskirti du kiekybiniai metodai:

- 1) Sąlyginio vertinimo metodas, kai a) pateikiama situacija, kad tuoj nebeliks paveldo objekto, ir klausama, kiek respondentas sumokėtų, kad jis išliktų; b) kokia kompensacija tenkintų respondentą, jei objekto neliktų;
- 2) Kelionės kaštų metodas: kaip žiūrovas vertina apsilankymą. Skaičiuojama, kiek kainavo:
 - a) bilietas,
 - b) transportas (benzinas, parkavimas, taksi, viešasis transportas),
 - c) laikas (kelionė pirmyn ir atgal, spektaklio trukmė), kurį jis galėjo skirti kam nors kitam.

EKONOMINĖ NAUDA

VS. SOCIOKULTŪRINĖ NAUDA

KULTŪRINIŲ IR KŪRYBINIŲ INDUSTRIJŲ (KKI) INOVACIJŲ CENTRAS

K6.3 KKI inovacijų centro įkūrimo Vilniuje poreikis ir galimybės

Centras, kaip patalpos, yra reikalingas organizacijoms ir jų bendradarbiavimui: „aš už bet kokių naujų vietų kūrimą, jei dėl vienos vietos nenukentės dešimt kitų“, „jeigu tai padėtų įvairioms dabar egzistuojančioms asociacijoms ir institucijoms vienyti, jeigu tai yra vientisas balsas ir poreikis tai tada tikrai aš būčiau labai už.“ Visgi abejojama dėl jo galimo veikimo principo – orientuotis į **inovacijų kūrimo vaidmenį** ir kiekybines reikšmes būtų tam tikras veiklos imitavimas, nes reikia kelerių metų norint išvystyti ir pamatyti socialinės ar ekonominės problemos sprendimus.

Išskiriama ir **dabartinės industrijų būklės svarba:** „reikia nepamiršti to fakto, kad be pačių industrijų, kūrybinės industrijos neveikia. Be tam tikrų labai aiškių disciplinų ir gero jų išsivystymo neegzistuoja ir tarpdisciplininiai dalykai. Jeigu neegzistuoja stipri kino industrija, arba neegzistuoja stipri pramonės ar gamybos, ar dizaino industrija, tai tos kūrybinių industrijų asociacijos irgi nieko negalės padaryti.“

Kitas principinis klausimas, kylantis kultūros ekspertams: ar **komercija kultūroje** iš viso yra geras dalykas. „KKI sektoriai mažose šalyse susiveda į verslumą, ekonominius terminus, kitaip tariant „komercinę kultūrą“. O jeigu yra kažkas, kas sugeba išgyventi be valstybės paramos, tai kam kultūrą remti valstybei? Klimpstama į didelius ginčus šioje vietoje. Dabar KI yra populiariausios muzikantų tarpe, pramogų industrijose. Jeigu sąvokai priskiri ir madų, muzikos, televizijos, net kompiuterinių žaidimų sektorius – pastarasis turbūt didžiausia niša – tai taip, ten yra naudojami kultūros, kūrybiškumo elementai, bet esmė ten yra verslo sukūrimas.“

**KOMERCIJOS
KULTŪROJE
KLAUSIMAS**

**INOVACIJŲ
CENTRAS, KAIP
INFRASTRUKTŪROS
OBJEKTAS**

**INDUSTRIJŲ
BŪKLĖS
SVARBA**

KULTŪRINIŲ IR KŪRYBINIŲ INDUSTRIJŲ (KKI) TARPSRITIŠKUMAS

K6.4 Kokie KKI sąlyčio taškai su švietimu, jaunimu?

Švietimo sektorius turi didelį potencialą tiek ugdant kūrybingumą mokyklose, tiek populiarinant mokslą per kultūros produktus. Dabartinę situaciją ekspertai vertina dvejopai – tik vienas pašnekovas teigė, jog kultūros įtraukimas mokyklose yra gana išvystytas. Kitų ekspertų manymu, šiuo metu KKI sąlytis su švietimu nėra aukštas, bet **potencialo jame yra**: profesionalioms įstaigoms įtraukus vaikus į kūrybinį procesą, jiems būtų suteikiama galimybė susipažinti su daugybe profesijų, kūrybos subtilybių – visgi, plačiu mastu tai pritaikyti būtų sudėtinga.

Išskiriamas **kultūros prieinamumo mokyklose** veiksnys: „mokyklų bibliotekos išvis negauna finansavimo. Mokyklos labai dažnai neturi finansavimo filmams, muzikai ir jie yra vartojami nelegaliai. Prieinamumo užtikrinimas būtų labai didžiulis žingsnis į priekį.“ Entuziastingų, novatoriškų ir aktyvių žmonių yra daug, tačiau norima valstybės lygmens indėlio pamokant, kaip atnešti kultūrą į švietimo institucijas.

Tuo tarpu, ekspertų požiūriu, jaunimas (18-25 m.) iš pažiūros yra niekam neaktualus, trūksta jam kuriamų iniciatyvų – jis yra paliktas savieigai iki tol, kol pradeda generuoti pajamas.

KKI sąlyčio taškai su verslu

Sąlyčio taškai su verslu yra riboti – nepaisant to, kad verslas keičiasi ir bręsta, atsiranda įvairiausių iniciatyvų, sektorius yra toli iki brandžių, tvirtų sąsajų. Ekspertų teigimu, mecenatystė Lietuvoje yra vangi ir turėtų būti stipresnė.

KKI sąlyčio taškai su bendruomenėmis

Panaši situacija yra su bendruomenėmis, su kuriomis, ekspertų vertinimu, **trūksta bendradarbiavimo, įtraukimo į sprendimų priėmimo procesus**. Vilniaus rajonuose esantys kultūros centrai yra tarp vienintelių kultūros įstaigų tose vietovėse, tačiau jų negalima laikyti KKI centrais – jie neatlieka industrijų funkcijos. Tai lemia, kad sąlytis su bendruomenėmis vertinamas ribotai.

KINO INDUSTRIJOS PLĖTROS GALIMYBĖS

K6.5 Lietuvos kino industrijos plėtros mieste galimybės

Pašnekovai linkę vertinti dabartinę Lietuvos kino industrijos situaciją ir **ateities plėtrą teigiamai**, akcentuodami serialo „Černobylis“ sėkmę ir sovietinių daugiabučių – unikalios architektūros – svarbą Vilniaus miestui. Giriamos mokestinės lengvatos, taikomos kino industrijai. Miestas siūlo **palankias galimybes** ir **kompetentingas, pigias komandas** kino industrijai: „čia tas efektyvumas – pigi kultūra, pigūs kino profesionalai. Skamba blogai, bet užsieniečiai tai įvertina“; „mus mato kaip profesionalius žmones, sugebančius profesionaliai atkurti tam tikras detales ir dirbti prie kino, ne tik kaip filmavimo aikštelę.“

Taip pat pastebimas **valdžios struktūrų atvirumas filmavimams** – „jie galėjo Rusijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje filmuoti tokį serialą. Bet jie išsigando to, kad gal valdžia korumpuota, personalas nemoka angliskai, nematę tokių technikų kaip jie ir taip toliau – mes visa tai turime.“

Kalbinti ekspertai kaip naudą Vilniaus miestui pabrėžia ir augantį **turizmo potencialą** – kino ir televizijos žiūrovai, pamatę unikalias erdves, vaizduojamas serialo ar filmo metu, linkę aplankyti vietas, kuriose kūrinys buvo filmuotas.

SERIALO „ČERNOBYLIS“ SĖKMĖ

UNIKALIOS ARCHITEKTŪROS SVARBA VILNIAUS MIESTUI

MOKESTINĖS LENGVATOS

VALDŽIOS STRUKTŪRŲ ATVIRUMAS

07

Meno ir kultūros
rezidencijās

MENO IR KULTŪROS REZIDENCIJŲ TINKLO VYSTYMO POTENCIALAS

K7.1 Koks tarptautinių meno ir kultūros rezidencijų tinklo vystymo potencialas ir galimybės?

Meno ir kultūros rezidencijų situaciją komentavę pašnekovai teigė, jog šiuo metu turininio **bendradarbiavimo tarp rezidencijų praktiškai nėra**, o įstaigos, atliekančios inkubatoriaus funkciją, yra labai skirtingos. Egzistuoja poreikis vystyti rezidencijas, turinčias labiau išskirtinį formatą, erdves bei turinį – srityje **trūksta eksperimentavimo**. Vienas iš bendradarbiavimo iššūkių rezidencijoms taip pat yra **konkurencija dėl finansavimo**.

Kaip vertingas rezidencijų veiklos kryptis, išskirtas orientavimasis į **socialines problemas ir nepatogias temas**. Minimosis ir **rašytojų rezidencijos**, kaip neužpildyta spraga sektoriuje. Rezidencijų klausimas yra itin svarbus norint prisitraukti užsienio rašytojų į miestą, o jų buvimas čia galėtų **duoti daug net paties Vilniaus žinomumui**: „tikrai labai dažnai būna, jog jeigu [užsienio rašytojai] dalyvauja festivalyje ar kitose veiklose, iš to paskui kažkas gimsta – paprasčiausiu atveju, eilėraštis, bet yra buvę ir taip, kad gimsta knygos ir Lietuva tampa tam tikru herojumi.“

Pasak meno rezidencijas komentavusių ekspertų, tinklo kūrimas ir meno bei kultūros rezidencijų **bendradarbiavimo skatinimas turi daug potencialo** – kaip pavyzdys pateiktas Kaune esantis kūrybinių industrijų centras „Artkomas“, kurio įsikūrimas tiesiogiai priklausė nuo tarptautinio „CreArt tinklo“. Tinkle veikiančios meno įstaigos turi galimybę vykdyti rezidencijas skirtinguose miestuose, keistis parodomis bei seminarais.

Pandemijos metu bendradarbiavimas tarp rezidencijų pasidarė aktyvesnis dėl **poreikio dalintis informacija**, tačiau jis nėra toks efektyvus, koks galėtų būti, kadangi vyksta asmenine įstaigų iniciatyva, tad bendradarbiavimo augimo potencialas yra didelis.

BENDRADARBIAVIMO TRŪKUMAS

SOCIALINĖS TEMOS

RAŠYTOJŲ REZIDENCIJOS

TRŪKSTA EKSPERIMENTAVIMO

MENO IR KULTŪROS REZIDENCIJŲ TINKLO VYSTYMO PRIEMONĖS

K7.2 Kokiomis priemonėmis reikėtų siekti bendradarbiavimo tinklo tarp rezidencijų kūrimo?

Pasak meno ir kultūros rezidencijas komentavusių pašnekovų, bendradarbiavimo tinklas galėtų jungti skirtingus inkubatorius, meno sąjungas ir siekti **didelio Europos Sąjungos finansavimo**. Poreikio kurti naujų įstaigų nėra, geriau jas išgryninti ir išlaikyti bendradarbiavimo tonusą – rezidencijų eksperimentavimui reikia išskirtinio finansavimo, o dėl jo konkurencija vyksta jau dabar.

Ekspertai sutiko, jog vertinant rezidencijų efektyvumą, negalima tikėtis greitų rezultatų, o pats **vertinimas turi būti ne tik finansinis, bet ir ekspertinis**. Rezidencijų galimybės yra plačios – jomis galima pritraukti žmones-wardus, bet tai reikalautų didelių kaštų. Rezidencijas taip pat galima orientuoti į socialinių problemų sprendimą, tačiau tam prireiks vietos specifiką išmanančio rezidento.

FINANSAVIMAS

**EKSPERTINIS
VERTINIMAS**

**FINANSINIS
VERTINIMAS**

Išskirtas finansavimo **programų kūrimas** meno ir kultūros rezidencijoms bei savivaldybės indėlio paraiškų teikimo procese galimybė – **savivaldybės kofinansavimas** teikiant paraiškas į stambesnius projektus ar Europos Sąjungos fondus organizacijai pridėtų paraiškos balų dėl savivaldybės, kaip žaidėjo, patikimumo ir finansinių garantijų. Šiuo metu paraiškų teikimo procesas savivaldybėje nėra iki galo aiškus: „galbūt Vilnius galėtų skelbti atvirą konkursą, kad mes suteiksime galimybę kažkam teikti paraišką [į projektą] prisidėdami, siūlykite idėjas. Šiuo metu sunku suvokti į ką savivaldybėje reikia kreiptis, nes niekas už tai neatsako. Tada turi skubėti galvodamas, kad gali atsirasti konkurentų, gauti kuo greičiau parašą, net nežinai, ar tai turi būti tarybos svarstymo lygio ar ne, nėra skaidrumo skiriant finansavimą.“ Iš to gimtų stambesni, ilgesni ir daugiau žmonių bei organizacijų įtraukiantys projektai.

Kitas aspektas yra **finansavimo tvarumas** – tai tvaresnis statuso ir finansinės būklės ženklas, padedantis ieškoti finansavimo kitur – perėjimas nuo projektinės į labiau strateginę veiklą. Temai vystyti neužtenka kelių mėnesių – suteikus ilgesnį, pavyzdžiui, trejų metų projektinį finansavimą, rezidencijos metu pasiekti rezultatai būtų tvaresni. Savivaldybė galėtų suburti ekspertinį susitikimą tam, kad būtų užsibrėžtos vystymui aktualios temos bei sritys, tapsiančios ilgalaikio finansavimo prioritetu.

Miesto kultūros
įstaigos ir
savivaldos
vaidmuo
kultūroje

MIESTO TRUPĖS STATUSO POREIKIS IR NAUDA

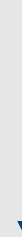
K5.1 Kaip įvertintumėte, ar egzistuoja miesto trupės statuso poreikis? Kokią naudą jis neša?

Pasak ekspertų, „miesto trupės“ statusas teikia daug naudos statusą turinčiai organizacijai – ji įgauna tiek miesto, tiek kitų organizacijų **pasitikėjimą**, organizacijos jaučia, kad „gali pasišnekėti su miestu dėl tam tikrų viešinimo dalykų, jaučiama pagalba ir paskata.“ Vilnius šį vardą turinčiai organizacijai tampa įkvėpimo šaltiniu. Kaip naudingas komponentas išskiriama ir dotacija, **padedanti ramiau planuoti finansinius poreikius**. Visgi pastebima, kad „miesto trupės“ organizacijų gaunamos finansavimo sumos iš savivaldybės yra nedidelės.

Kritikos pažerta miesto savivaldybės organizuojamam „miesto teatro“ konkursui, kurį metai iš metų laimi Oskaro Koršunovo teatras: „atskiriant Vilniaus miesto trupės konkursą nuo Vilniaus miesto teatro konkurso, man patinka, kad jis apima kiekvieną sritį, o statusas gaunamas trijų metų laikotarpiui. Rotacijos kas tris metus sistema teisinga, o dėl Vilniaus miesto teatro – su visa pagarba OKT, tas konkursas padarytas jiems.“

PASITIKĖJIMAS

Tiek miesto, tiek kitų organizacijų

DOTACIJOS

Padeda ramiau planuoti finansinius poreikius

PASIŪLYMAI MIESTO TRUPĖS STATUSO SUTEIKIMO SISTEMAI

K5.2 Kokių pasiūlymų turėtumėte miesto trupės statuso suteikimo sistemai?

Dabartinis **konkurso kompleksiskumas** giriamas: „meninė vertė, edukacija, tarptautiškumas – visa tai yra labai svarbu. Žinoma, kartais gali būti taip, visą kompleksą nusveria viena iš jo dalių, kyla klausimas, ar organizacija turi veikti labai plačiai, ar kaip tik siaurai, pvz. vien meno gastrolės po užsienį. Tačiau man tas platumas labai logiškas.“ Taip pat pastebima, kad **didoka klausimų apimtis**; ilgalaikėms paraiškoms trūksta detalumo, jei yra jo reikalaujama.

Dažniausiai girdimi pasiūlymai statuso suteikimo sistemai tiesiogiai atitinka kultūros sektoriui rūpimiausias problemas – infrastruktūrą ir finansavimą. Norint, kad statusą turinti organizacija galėtų reprezentuoti miestą visu pajėgumu, ekspertų nuomone, itin svarbus **patalpų, erdvių, repeticijų ar pasirodymų salių suteikimas** konkursą laimėjusioms trupėms. Nepaisant to, ekspertai išlieka skeptiški šiuo klausimu, nes „net OKT nepastatytas teatras – miestas visada pasakys, kad turi svarbesnių reikalų.“

Kitas pasiūlymas yra suteikti **didesnes finansavimo sumas** miesto trupėms. Per trejus metus, kurių metu organizacija reprezentuoja miestą, galima sukurti kokybiškų produktų su sąlyginai nedideliu finansavimu, tačiau arba tokios iniciatyvos būna trumparegiškos, neturinčios ilgalaikės vertės, arba pritrūksta lėšų jų sklaidai bei viešinimui: „per trejus metus sukurti kokybiškų produktų, gavus sąlyginai nedidelį finansavimą, yra įmanoma. Bet su tokiu [mažu] finansavimu atsiranda projektų, invazijų, instaliacijų, įveiklinimo programų, kurios yra čia ir dabar, bet nepalieka jokios ilgalaikės vertės.“

**MAŽESNĖ
PARAIŠKŲ
KLAUSIMŲ APIMTIS**

**INFRASTRUKTŪROS
SUTEIKIMAS**

**DIDESNIS
FINANSAVIMAS**

K12.1 Kokius miestiečių poreikius turėtų tenkinti savivalda?

Pabrėžiama **infrastruktūros** problemos svarba – savivaldybė turėtų remti iš apačios kylančias bendruomenes ar organizacijas (kaip Dūmų fabrikas, Sodų gatvė 2123). Kitas variantas – perleisti NVO sektoriui patalpas nemokamai arba už mažesnę mokestį: „matome tokią situaciją, kad stambiam verslui už simbolinę sumą perleidžiamos didelės teritorijos, o kultūros įstaigos atsiduria nuošalyje.“

Skambėjo ir pasiūlymas **atidaryti antrą „Menų spaustuve“**, pažymint, jog dabartinis įstaigos veikimo modelis atitinka norus, tačiau negali tenkinti visų poreikių dėl kultūros organizacijų plėtros. Apskritai tikimasi didesnio dėmesio NVO sektoriui bei jaunesiems menininkams, turint omenyje, kaip sparčiai jis auga ir kokių gerų rezultatų pasiekia ir keliamas klausimas, kas būtų, jei jis būtų dar labiau paskatintas.

Svarbus kultūros **plėtros į rajonus** klausimas – nors suprantama, jog didžioji dalis renginių ir organizacijų sutelkta Senamiestyje, kultūra rajonuose lieka primiršta. Tai susiejama ir su infrastruktūros klausimu: „savivaldybei parduodant savo NT mieste, apribojama galimybė tiek NVO, tiek savo institucijoms plėstis į rajonus, miesto pakraščius ir didinti kultūros prieinamumą.“

Bendros platformos kultūros veikloms, turint tam tikrą kartelę ten patenkantiems renginiams, sukūrimas padėtų tiek kultūros sritimis daugiau bendradarbiauti tarpusavyje ir susipažinti su kitų kultūros sričių veiklomis, tiek pačiam miestui.

Palyginti su užsienio valstybėmis, trūksta savivaldybės įstaigų užsiėmimo **socialiniais projektais** – jais šiuo metu daugiausia užsiima NVO sektorius, tačiau jo pajėgumai mažesni.

Galiausiai rekomenduojama **diferencijuoti finansavimo konkursus** nuo kitų institucijų (pavyzdžiui, LKT) organizuojamų paramos projektų, „kad kūrėjas galėtų jaustis, jog būdamas Vilniuje gali gauti tam tikrą privilegiją. Konkursai galėtų būti atviresni, skaidresni, kartais siauresni [turinio prasme].“

SAVIVALDOS VAIDMUO KULTŪROJE

K12.2 Kokias kultūros sritis savivalda turėtų apimti?

Dauguma pašnekovų mano, kad Vilniaus miestui nereikėtų apsiriboti kažkurėmis kultūros sritimis ar kryptimis, tačiau sutinka, kad šiuolaikinio ar neformalaus meno mieste turėtų būti daugiau. Iš šiuolaikinio meno ekspertų skambėjo siūlymai Vilnių pozicionuoti **inovatyvaus ir eksperimentinio šiuolaikinio meno** kontekste arba kaip **neformalios / alternatyvios kultūros** sostinę.

Džiaugiamasi ir norima matyti daugiau savivaldybės indėlio į **neformalaus meno iniciatyvas**: „miestas skiria daug dėmesio kūrybinio žmogaus plėtrai, man labai patiko „Kuriu Vilnių“ programa. Tai yra galimybė menininkui įgyvendinti savo idėją, miestui suteikiant visas sąlygas.“

Savivaldybės įstaigoms gali būti sunku pozicionuoti save išskirtiniu būdu, palyginti su nacionalinėmis įstaigomis, todėl joms svarbu su savivaldybės pagalba **išsigryninti savo veiklos specifiką**, atsiskiriant nuo nacionalinių įstaigų veiklų krypčių.

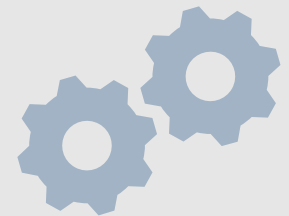
**DAUGIAU ŠIUOLAIKINIO
AR NEFORMALIAUS MENO**

**DIDINTI SAVIVALDYBĖS
INDĖLĮ Į NEFORMALIAUS
MENO INICIATYVAS**

**POZICIONUOTI VILNIŲ, KAIP
NEFORMALIOS /
ALTERNATYVIOS KULTŪROS
SOSTINĘ**

**SIŪLOMA IŠSIGRYNINTI
SAVIVALDYBĖS ĮSTAIGŲ
VEIKLOS SPECIFIKĄ**

09

Tarptautiskumas
ir kultūros plētra

K8. Kokius išskirtumėte strateginius Baltijos šalių regiono masto Vilniaus m. kultūros ir meno renginius?

Išskirtas teatro festivalis „**Sirenos**“ – festivalis pritraukia daug užsienio kūrėjų, jame sudaromi susitarimai dėl gastrolių į užsienį. Taip pat minimas šiuolaikinio šokio festivalis „**Naujasis Baltijos šokis**“, kuris, pasak jų, yra puikus tarptautinės tinklaveikos pavyzdys, daugiausiai festivalio organizatorės dėka.

Pastarieji du festivaliai yra svarbūs tiek Vilniaus kultūros sklaidai, tiek patiems kultūrininkams Vilniuje, kuriems suteikiama galimybė pamatyti daug svarbių kultūros procesų ir meno kūrinių.

Kitų strategiškai svarbių renginių ir festivalių atžvilgiu **ekspertų nuomonės išsiskyrė**. Vilnius Jazz ir Vilnius Mama Jazz festivaliai išskirti kaip kokybiški, turintys gilias šaknis bei žinomi užsienyje tarp srities profesionalų; gatvės teatro festivalis SPOT, atvežantis šiuolaikinio meno performanso atstovus į Vilnių; Vilniaus knygų mugė, įvardijama kaip didžiausias kultūrinis renginys Vilniuje bei didžiausia mugė Baltijos šalyse; paroda ART Vilnius, į kurią iš kitų Baltijos šalių atvažiuoja ir dalyvauja menininkai.

K8. Ekspertų išskirti renginiai (skliausteliuose – paminėjimų skaičius)

Sirenos (2)

Naujasis Baltijos šokis (2)

Vilnius Jazz, Vilnius Mama Jazz (1)

SPOT (1)

Baltijos trienalė (1)

Šiuolaikinio cirko festivalis (1)

Knygų mugė (1)

ART Vilnius (1)

Vaikų knygų sala (1)

K9. Kaip skatinti tarptautiškumą tarp Vilniaus kultūros organizacijų ir mieste dirbančių kūrėjų?

Svarbiausia priemonė yra **didinti finansavimą, gerinti sąlygas** į tarptautiškumą, užsienio kūrėjų atsivežimą orientuotiems festivaliams. Tai susiję su anksčiau minėtu aspektu, kad kūrėjai bendradarbiavimo partnerius turėtų susirasti patys – institucijos šiuo atžvilgiu sudaro sąlygas atvažiuoti užsienio kūrėjams arba išvažiuoti vietiniams kultūrininkams. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad **tarptautiškumas skirtingas meno sritis veikia skirtingai**: scenos menai, gastroliuodami po užsienį, turi galimybių užsidirbti, tuo tarpu vizualieji dažniausiai tik investuoja į tarptautinius ryšius, nebent dalyvauja komercinėse veiklose, pvz. meno mugėse. Siūloma didinti tarptautinių gastrolių galimybes tokioms meno sritims: „prie to turi būti dirbama tikslingai: prioretizuojant tam tikras sritis ar kuriant bendrą sistemą.“

Pabrėžta **kultūros kokybės** svarba – tam, kad padidėtų tarptautinio bendradarbiavimo galimybės, reikia demonstruoti aukštos kokybės, eksportuotinus produktus ir, siekiant pritraukti užsienio kūrėjus į Vilnių, rengti kokybiškus festivalius, turinčius aiškia programos koncepciją.

Kritikuojama dabartinė „Sirenų“ festivalio padėtis: „bet koks festivalis kuriamas ne norint sulipdyti kažką iš to, ką gali atsivežti, bet pirmiausiai eina meninė koncepcija. Tik tada galvojama, ką galima atsivežti, kad užpildytume ją. Šiuo metu „Sirenų“ festivalis turi labai mažus resursus ir žiūrima, ką galima atsivežti daugmaž įperkamo.“

Akcentuojama **tarptautinių bendradarbiavimo tinklų narystės** ar mainų stabilizavimo svarba. Siūloma skatinti vietos organizacijas jungtis į tarptautinius tinklus, projektus padengiant narystės mokestį.

Egzistuojančios **infrastruktūros sąlygos** taip pat pakiša koją bendradarbiavimo galimybėms: „reikėtų pasidaryti techninių, bazinių resursų analizę, nes kai kurie meniniai kūriniai tiesiog negalės atvažiuoti ir būti išeksponuoti dėl egzistuojančių sąlygų.“ Siūloma šį pagrindą atitaikyti pagal įstaigos profilį.

K10. Vilniaus miesto partnerystė tarptautiniuose kultūros projektuose ir renginiuose – koks potencialas, kokios galimybės?

Ekspertų teigimu, **potencialas yra didelis**, ypač turint omenyje Vilniaus dydį: „Liuksemburgas, pavyzdžiui, net negalvoja apie savo tapatybę, o iš karto orientuojasi į tarptautines partnerystes, santykius.“ Sugebėjimas pritraukti tarptautines premjeras, konferencijas, susitikimus, kuratorius pritrauks daugiau tarptautinės publikos ir didesnio matomumo užsienio žiniasklaidoje.

Pabrėžiamos **sritinės bendradarbiavimo perspektyvos** vietoj bendrų kultūrinių miestų draugysčių: „yra labai daug perspektyvų ir kai kurias iš galimybių mes jau dabar išnaudojame tiek kalbant apie literatūrą, tiek apie šokio ar muzikos renginius.“ Išskiriama Vilniaus miesto vaidmens svarba tarptautiniam bendradarbiavimui: „kai atsiranda **bendradarbiavimas miesto lygiu**, mums daug lengviau pasikviesti žinomų svečių. Visada daug rimtesnis kvietimas, kai kviečia miesto meras palyginti su organizacijų atstovais, jei nėra asmeninio ryšio.“

**DIDELIS
POTENCIALAS**

**SRITINĖS
BENDRADARBIAVIMO GALIMYBĖS**

**VILNIAUS MIESTO
VAIDMUO**

KULTŪROS TALENTŲ PRITRAUKIMAS ARBA SUSIGRAŽINIMAS

K11. Kaip pritraukti arba grąžinti jaunus kultūros talentus į Vilnių?

Svarbiausias **sąlygų gerinimas** – infrastruktūros, atlygio, galimybės pristatyti savo meno kūrinis problemos. Nors trumpuoju laikotarpiu kūrėjai pritraukiami per meno rezidencijų programas ar tarptautinius projektus, ilguoju laikotarpiu tai padaryti įmanoma tik per bendrų konkurencingų kūrybinių sąlygų sukūrimą. Grįžtančius į Lietuvą talentus galima net po truputį pastebėti – „kuo Lietuva yra išskirtinė, tai galimybės, nes tu labai greitai gali atsidurti ant sąlyginai aukšto laiptelio. Iš Lietuvos išvažiuoti į Venecijos bienalę yra vienas judesys, iš kokios Didžiosios Britanijos, Italijos yra visiškai kitas.“

Taip pat svarbu ne tik pritraukti talentus, bet ir juos auginti vietoje: bandymai pritraukti garsius užsienio vardus lemia tai, kad **nėra matomi savi talentai**. „Strategiškai galvojant, pirmiausiai turėtume koncentruotis į tai, kaip užauginti talentus vietoje. Tai reiškia, sukurti palankią terpę skleisti talentui, o tai darydamas demonstruojai tos terpės palankumą, kas pritraukia kitus talentus atvažiuoti.“ Kitaip tariant, reikia siekti, jog kultūra gimtų ir vystytųsi savo terpeje iš vidinio poreikio.

Ekspertai akcentavo **daugiau dialogo tarp institucijų ir kultūros atstovų, sprendimų priėmimo mechanizmų atvėrimą** kultūros atstovams ir bendruomenės nariams: „derybos dėl miesto plėtros turi vykti ne tik tarp savivaldybės ir vystytojų darbuotojų. Jei sprendimų priėmimo mechanizmas yra iš tiesų orientuotas į bendruomenės pagerinimą, tai skatina kūrybininkus jausti, kad miestams priklauso ir jiems, jie gali kurti ir niekas nenaikins jų meno kūrinio“; „dažniausiai tą dialogą inicijuoja kultūrininkai; jei savivaldybė inicijuotų pokalbį, jis būtų labai teigiamai priimtas. Suprantu, kad visus kultūrininkus sutelkti būtų beveik neįmanoma, bet kodėl jų netelkus pagal sritis ir nedarius tikslinių susitikimų.“

**DIALOGAS TARP
INSTITUCIJŲ IR
KULTŪROS ATSTOVŲ**

**SĄLYGŲ
GERINIMAS**

**VIETINIŲ
TALENTŲ
AUGINIMAS**

K13. Kaip būtų galima kelti Vilniaus žinomumą ir reputaciją tarp užsienio meno ir kultūros vartotojų bei kūrėjų?

Akcentuojamas **kryptingos komunikacijos** išnaudojimas įvairiais kanalais (žurnalai, reklama, videoklipai), nepamirštant svarbiausių, aktualiausių, labiausiai miestą puošiančių akcentų, kaip, pavyzdžiui, Vilnius 700 metų jubiliejus ar UNESCO statusų pabrėžimas. „Agresyvi reklama, komunikacija yra tikslinga, nes pats turinys [yra kokybiškas]: opera, muziejai, šiuolaikinis šokis, galų gale Venecijos bienalės Aukso liūtas yra mūsų – jį reikia kišti į kiekvieną žurnalą. Tai, kad Lietuva apšovė visas didžiąsias valstybes, yra kosmosas.“

Taip pat kalbama apie **stipresnes tarptautinių festivalių programas, tarptautinės reikšmės renginius**, galinčius pritraukti tiek užsienio kūrėjų ir vartotojų, tiek užsienio žiniasklaidos dėmesio apskritai: „tai yra praktiškas kanalas, tarsi mugė, per kurią užmezgami ryšiai, pamatomas produktas.“

Kaip priemonė išskirtas vietos organizacijų jungimosi į **tarptautinius tinklus** skatinimas, kūrėjų ir jų bendradarbiavimo paieškų palaikymas – pasak ekspertų, parama tam iš esmės jau vyksta, tačiau kiekviena sritis turi svarbiausius renginius, kuriuose matomumą galima stiprinti labiau. Ištinio bendradarbiavimo per tokias programas, kaip „Erasmus“, galimybė yra didžiulis žinomumo pakėlimo veiksnys – per tokias programas galima sustiprinti pusės metų praleidimo Vilniuje patirtį, padėti studentams suprasti, kad jie įdomūs vietinėms organizacijoms.

**STIPRESNĖS
TARPTAUTINIŲ FESTIVALIŲ
PROGRAMOS, RENGINIAI**

**KRYPTINGOS
KOMUNIKACIJOS
IŠNAUDOJIMAS**

**JUNGIMOSI Į
TARPTAUTINIUS
TINKLUS SKATINIMAS**

VILNIAUS MIESTO POZICIONAVIMAS TARPTAUTINIAME KONTEKSTE

K14. Kokios galimos nišos sėkmingam, efektyviam ir išskirtiniam kultūriniam miesto pozicionavimui tarptautiniame kontekste?

Vertinant Vilniaus kultūros sektoriaus potencialą, ekspertų dažnai giriamas šiuolaikinis menas ir NVO sektorius. **Inovatyvūs šiuolaikinio meno kūriniai viešosiose erdvėse**, pasak ekspertų, galėtų tapti viena iš išskirtinių nišų Vilniaus pozicionavime. Vilniaus, kaip neformalios kultūros sostinės, pozicionavimui siūloma sukurti **neformalių veiklų žemėlapij**, žymintį, kokios kultūrinės veiklos gyvos mieste šiuo metu: „jeigu kartą į dvejus metus būtų atnaujinamas [žemėlapis] ir siunčiamas kvietimas kultūros organizacijoms kažkur užregistruoti pagal profilį veiklas, tai ženkliai prisidėtų prie Vilniaus, kaip patrauklaus miesto, kur gali apsilankyti netikėtuose rajonuose, įvaizdžio.“

Kita niša yra **autentiškų erdvių, infrastruktūros išnaudojimas** – kino industrijai patrauklūs sovietiniai rajonai, medinis Šnipiškių rajonas, Senamiestis, įtrauktas į UNESCO paveldo sąrašus, ar unikalia kultūrine erdve tapęs Lukiškių kalėjimas: „kai kurie muzikantai net savo planus pakoreguoja, kad atvažiuotų koncertuoti į šią vietą.“

Ekspertai taip pat pastebi, kad reikia išnaudoti svarbius statusus bei šventes: artimiausiu metu nepakankamai išnaudojamas **Vilniaus 700 metų jubiliejus**, nepaisant to, kad užsienio kolegoms kultūros sektoriuje šis įvykis atrodo reikšmingas ir patrauklus. Kaip didelė perspektyva matomas Vilniaus, kaip **UNESCO literatūros miesto**, statuso išnaudojimas. Vilnius laikomas labai poetišku miestu ir jo literatūra yra jau matoma ryškiai, tik siauresnei daliai žmonių, pavyzdžiui, srities profesionalams – literatūrinio miesto aspekto matomumą būtų galima plėsti.

Kaip niša išskiriami **profesionalieji amatai**: „Vilnius tam tikra prasme visada buvo miestas, kur buvo kviečiami tarptautiniai amatininkai, kuris ir gamina, ne tik kuria. Pas mus natūrali medžiaga pakankamai lengvai pasiekiami.“

INOVATYVŪS
ŠIUOLAIKINIO MENO
KŪRINIAI VIEŠOSIOSE
ERDVĖSE

700

VILNIAUS 700 METŲ
JUBILIEJUS

NEFORMALIŲ
VEIKLŲ ŽEMĖLAPIO
SUKŪRIMAS

UNESCO LITERATŪROS
MIESTO STATUSAS

INFRASTRUKTŪROS
IŠNAUDOJIMAS

PROFESIONALIEJI
AMATAI